Raadsvoorstel
Openbaar

Onderwerp
Verordeningen begraafplaatsen

Programma's	Openbare ruimte en Financiën	**Collegebesluit**	13 oktober 2026
Portefeuillehouders	T.F.A. van Elferen en N.P. Vergunst	**Behandeldatum Raad**	
		Status	Openbaar

Samenvatting
Per januari 2027 neemt de gemeente het beheer, het gebruik en de exploitatie van de drie actieve gemeentelijke begraafplaatsen over van Stichting Begraafplaatsen Nijmegen. Met de twee voorliggende verordeningen stelt de raad de regelgeving en de tarieven voor het gebruik van deze drie actieve gemeentelijke begraafplaatsen, Vredehof, Graafseweg en Lent, per 1 januari 2027 vast.

Voorstel
1. De Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Nijmegen 2027 vast te stellen, waarmee het juridisch kader voor de gemeentelijke begraafplaatsen is vastgelegd.
2. De Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten begraafplaatsen gemeente Nijmegen 2027 vast te stellen, onder voorbehoud van vaststelling van de stadsbegroting 2027-2030 door de gemeenteraad.
3. De financiële effecten vast te stellen zoals opgenomen in de financiële bijsluiter BW-10331.

Aanleiding
De gemeente Nijmegen is eigenaar van drie actieve gemeentelijke begraafplaatsen. Dat zijn Graafseweg (uit 1881), Vredehof (uit 1961) en Lent (uit 1983). Op 15 december 1999 heeft de gemeenteraad besloten de exploitatie van deze drie begraafplaatsen over te dragen aan Stichting Begraafplaatsen Nijmegen (SBN). De exploitatieovereenkomst met SBN, die in 2000 in werking is getreden, is met wederzijdse instemming opgezegd. Dit heeft tot gevolg dat wij vanaf 1 januari 2027 het gebruik, het beheer en de exploitatie van deze begraafplaatsen weer zelf uitvoeren. Onderdeel van dit proces is de vaststelling van de geactualiseerde regelgeving (in de Beheerverordening) en de tarieven (in de zogenoemde Heffingsverordening) vanaf 2027. Deze regelgeving en tarieven vervangen de tot en met dit jaar vigerende regelgeving en tarieven.

In de Beheerverordening is de regelgeving voor het gebruik van de begraafplaatsen opgenomen. Hierin regelen we bijvoorbeeld de uitgifte van graven, de beheerverantwoordelijkheid van de gemeente en die van de rechthebbenden, de ordemaatregelen, de voorschriften om te kunnen begraven en de bevoegdheden van het college. Deze bevoegdheden van het college worden uitgewerkt in de Nadere Regels. De Nadere Regels bevatten in meer detail de regelgeving, zoals de duur van de grafrechten, het maximaal aantal lichamen van overledenen in een graf en de afmetingen van de graven.

In de Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten, kort aangeduid als de Heffingsverordening, zijn de tarieven voor onder meer het begraven en de grafrechten in 2027 opgenomen.

Beoogde impact: kaderstelling
Het wettelijk kader voor de Beheerverordening wordt gevormd door artikel 35 in de Wet op de lijkbezorging (Wlb), waarin is vastgelegd dat een gemeente een verordening heeft voor de gemeentelijke begraafplaats(en).

In de Gemeentewet (artikel 216 en artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b) staat dat de gemeente de bevoegdheid heeft tot het in rekening brengen van de rechten in de Heffingsverordening. In deze verordening hebben wij de tarieven opgenomen die wij heffen voor diensten als begraven, onderhoud en grafrechten. De tarieven zijn begrensd door de eisen van kostendekkendheid. Dat wil zeggen dat de geraamde baten niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten. Er geldt dus een maximaal toelaatbare opbrengst.

De twee verordeningen voor de begraafplaatsen sluiten aan bij de ambitie "We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren" en het doel "Een goede rustplaats voor de overleden Nijmegenaren".

Argumenten
1.1 Met het vaststellen van deze verordening voldoen we aan de wet
Artikel 35 in de Wet op de lijkbezorging luidt: “Tenminste elke dag welke geen zondag of algemeen erkende feestdag is, wordt gelegenheid tot begraven gegeven gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen”. Met het vaststellen van deze verordening geven we invulling aan deze wettelijke eis.

In de praktijk bevat elke Beheerverordening begraafplaatsen in Nederland meer regelgeving dan enkel de tijden waarop kan worden begraven. Zo ook onze verordening. De voorliggende Beheerverordening is op hoofdlijnen gebaseerd op het VNG-model.

1.2 De verordening zorgt voor duidelijkheid voor onze inwoners
Met het vaststellen en publiceren van de gemeentelijke regelgeving is er eenduidigheid en duidelijkheid over de mogelijkheden voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen. Ze zorgen ervoor dat ook na december 2026 begraven mogelijk blijft op deze drie gemeentelijke begraafplaatsen.

2.1 Hiermee sluiten we aan op de wet
In de Gemeentewet is vastgelegd dat de gemeente rechten mag heffen voor het gebruik van de begraafplaatsen en de bijbehorende dienstverlening. Met dit besluit geven we hier invulling aan.

2.2 De hoogte van de tarieven sluiten aan bij de maatschappelijke verwachtingen
De tarieven voor 2027 zijn op hoofdlijnen gebaseerd op de tarieven die SBN in 2026 op de drie gemeentelijke begraafplaatsen toepast. Omdat de kostendekkendheid een knelpunt is, zijn de tarieven door ons vervolgens gemiddeld met 6% verhoogd en afgerond. Dit is inclusief een index van 4,43%. De kostendekkendheid is voor feitelijk vrijwel alle

gemeentelijke begraafplaatsen in Nederland een knelpunt. Dat geldt ook voor SBN in de afgelopen jaren.

Verder is een aantal tarieven van 2026 (van SBN) door ons voor 2027 gelijkgetrokken. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld dat SBN voor de drie begraafplaatsen vier verschillende tarieven hanteert voor het begraven. Wij hebben dat vereenvoudigd tot één tarief. We zullen het komende jaar gebruiken om meer inzicht te verkrijgen in de werkelijke kosten van het beheren van deze begraafplaatsen.

Om een goed beeld te schetsen van het effect voor onze inwoners van de (verhoogde) tarieven 2027 ten opzichte van de tarieven van 2026, is een vergelijking gemaakt van de meest voorkomende type begraving op onze begraafplaatsen. Dit is de uitgifte van een twee-diep graf op Vredehof met een grafrecht voor 20 jaar en daarin een begraving. De kosten voor de rechthebbende nu (SBN tarieven 2026) bedragen € 2.695. De kosten voor de rechthebbende in 2027 bedragen € 2.850. Dit is een stijging van de genoemde 6%.

2.3 De tarieven zijn in lijn met de tarieven in andere gemeenten
Om de hoogte van de voorliggende gemeentelijke tarieven voor 2027 te vergelijken met die van andere algemene begraafplaatsenhouders is een benchmark uitgevoerd met de tarieven in 2026 van onze buurgemeenten en met de tarieven in 2026 van de drie grootste bijzondere begraafplaatsen in Nijmegen. Onze tarieven voor 2027, inclusief de genoemde gemiddelde verhoging met 6%, zijn gemiddeld net iets lager en daarmee marktconform.

3.1 We maken de baten en lasten voor de begraafplaatsen inzichtelijk
Met het vaststellen van deze begrotingswijziging zorgen we dat de baten en lasten die samenhangen met de begraafplaatsen op de juiste wijze in de begroting staan.

Kanttekeningen
1.1 De Beheerverordening zal in de nabije toekomst moeten worden geactualiseerd
De Beheerverordening dient ten minste éénmaal voor 2032 te worden geactualiseerd. Dit komt door de volgende drie redenen:

- De afgelopen 26 jaar is het beheer en de exploitatie van de drie begraafplaatsen uitbesteed. Vanaf 2027 wordt dit (weer) door de gemeente uitgevoerd. Deze overgang kan leiden tot nieuwe inzichten Dit kan betekenen dat de komende tijd op grond van praktijkervaring en contact met uitvaartondernemers en rechthebbenden, aanleiding wordt gevormd om de regelgeving te actualiseren.
- Het ministerie van BZK treft al enkele jaren de voorbereidingen om de wet te moderniseren. De Wet op de lijkbezorging wordt dan vervangen door de Wet bestemming lichamen van overledenen (Wblo). Met de nieuwe wet wordt aangesloten bij de hedendaagse maatschappelijke en persoonlijke behoeften ten aanzien van de verzorging en bestemming van het lichaam van een overledene. Bij de inwerkingtreding van de Wblo zal de Beheerverordening moeten worden geactualiseerd.
- Alle gemeenten moeten vóór 2032 de regels uit de Beheerverordening Begraafplaatsen die gaan over de fysieke leefomgeving hebben overgezet naar het Omgevingsplan. De regels met betrekking tot de niet-fysieke leefomgeving blijven in een verordening. We volgen voor deze omzetting de planning van het regieteam Omgevingsplan gemeente Nijmegen.

1.2 en 2.1 De Beheerverordening en de tarieven zijn er alleen voor Graafseweg, Vredehof en Lent
De gemeente Nijmegen is ook eigenaar van de kleine begraafplaats naast het Witte Kerkje (Dorpsstraat 112) en de begraafplaats Stenenkruisstraat (Prins Bernhardstraat 16). Deze twee begraafplaatsen zijn 'gesloten'. Op een gesloten begraafplaats wordt niet meer begraven. Er is daarom ook geen (geactualiseerde) regelgeving voor het gebruik nodig. In aansluiting hierop is het niet nodig tarieven uit te werken voor de gesloten begraafplaatsen.

3.1 2027 wordt voor ons een overgangsjaar
In de voorbereiding en uitvoering van het beheer en de exploitatie door de gemeente volgt ook meer duidelijkheid in de financiële consequenties. Er zitten geen bijzondere risico's aan het vaststellen van deze begrotingswijziging. Afwijkingen op de baten of lasten worden gemeld bij de voortgangsmonitoren.

Financiën
Onze drie begraafplaatsen worden slechts in beperkte mate gebruikt. In de afgelopen jaren heeft gemiddeld één keer per jaar een uitvaart op zowel begraafplaats Lent als begraafplaats Graafseweg plaatsgevonden. Op Vredehof is het jaarlijks gemiddelde 25 uitvaarten. Verder zijn er inkomsten uit het verlengen van grafrechten. Daarmee is de exploitatie niet kostendekkend te maken. Met de vaststelling van deze begrotingswijziging voeren we de baten op met € 84.000 die worden binnengehaald met leges. Tegelijkertijd voeren we lasten voor hetzelfde bedrag op, waar een deel van de kosten mee worden gedekt.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden. Wel zijn we in overleg met SBN om hun ervaringen en de administratie aan ons over te dragen.

Communicatie
We zullen de lokale uitvaartondernemers hierover informeren. Ook zullen wij de rechthebbenden op een graf op één van onze drie actieve begraafplaatsen, als hun contactgegevens bekend zijn, informeren over de geactualiseerde regelgeving en tarieven. De aan hen al verleende grafrechten blijven ongewijzigd.

Vervolg
De besluiten tot vaststelling of wijziging van de in dit voorstel genoemde verordeningen worden dit jaar nog gepubliceerd in het Gemeenteblad. De gemeentebladen worden sinds 1 januari 2014 verplicht geplaatst op www.overheid.nl (de landelijke site voor wet- en regelgeving). Ook zijn via de site van de gemeente Nijmegen (www.nijmegen.nl) de verordeningen op www.overheid.nl te raadplegen. De betreffende tarieven van de vastgestelde Heffingsverordening wordt gehanteerd over het belastingjaar 2027.

We verkennen de komende maanden of er nieuw beleid moet komen voor de begraafplaatsen. Wanneer daaruit blijkt dat er een nieuw visie nodig is, dan zullen wij hier vooraf over in gesprek gaan met uw raad via een startnotitie.

Fatale termijn

De Heffingsverordening moet voor 1 januari 2027 door de gemeenteraad zijn vastgesteld en gepubliceerd in verband met de ingang van de belastingplicht.

Bijlagen

1. Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Nijmegen 2027.
2. Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten begraafplaatsen gemeente Nijmegen 2027, met daarin de tarievenlijst voor 2027.\
3. Financiële bijsluiter BW-10331